

SELETUSKIRI

põllumajandusministri määruse “Kaseiini ja kaseinaatide koostis- ja kvaliteedinõuded, toidualase teabe esitamise nõuded ning proovide võtmise ja analüüsimise meetodid¹” eelnõu juurde

Sissejuhatus

Määruse eelnõu on välja töötatud toiduseaduse § 12 lõike 4 ja § 38 lõike 4 ning § 51³ lõike 2 alusel ning on tingitud õigusakti aluseks olevate volitusnormide muutumisest. Nimetatud volitusnorme muudetakse toiduseaduse muutmise seadusega (RT I, 09.10.2014, 1), mille kohaselt antakse õigusaktide kehtestamise volitus Vabariigi Valitsuselt põllumajandusministrile. Volitusnormide muutmise on tinginud toiduvaldkonna õigusloome ja järelevalve koondumine ühe ministeeriumi – Põllumajandusministeeriumi – valitsemisalasse. Seega muutub Vabariigi Valitsuse 26. märts 2002. a määrus nr 114 „Kaseiini ja kaseinaatide koostis- ja kvaliteedinõuded, märgistamise erinõuded ning proovide võtmise ja analüüsimise meetodid” kehtetuks ning nimetatud nõuded tuleb uuesti kehtestada alates 13. detsembrist 2014 põllumajandusministri määrusega.

Selle määruse eesmärk on ka tagada, et Euroopa Komisjoni direktiivi 86/424/EMÜ (EÜT L 243, 28.08.1986, lk 29–33), komisjoni direktiivi 85/503/EMÜ (EÜT L 308, 20.11.1985, lk 12–24) ja nõukogu direktiivi 83/417/EMÜ (EÜT L 237, 26.08.1983, lk 25–31) nõuded oleksid riigisiseses õigusaktis jätkuvalt üle võetud.

Lisaks rakendub alates 13. detsembrist 2014. a Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1169/2011, milles käsitletakse toidualase teabe esitamist tarbijatele ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 1924/2006 ja (EÜ) nr 1925/2006 ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni direktiiv 87/250/EMÜ, nõukogu direktiiv 90/496/EMÜ, komisjoni direktiiv 1999/10/EÜ, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/13/EÜ, komisjoni direktiivid 2002/67/EÜ ja 2008/5/EÜ ning komisjoni määrus (EÜ) nr 608/2004 (ELT L 304, 22.11.2011, lk 18–63). Nimetatud määruse rakendamiseks on vajalik teha asjakohased täpsustused ka kaseiinide ja kaseinaatide märgistamist reguleerivates sätetes.

Põllumajandusministri määruse eelnõu ja seletuskirja on koostanud Põllumajandusministeeriumi toiduohutuse osakonna toidu üldnõuete büroo peaspetsialist Katrin Lõhmus (625 6509, katrin.lohmus@agri.ee), eelnõule on juriidilise ekspertiisi teinud õigusosakonna nõunik Diana Rammul (625 6259, diana.rammul@agri.ee) ning keeleliselt on eelnõu toimetanud sama osakonna peaspetsialist Leeni Kohal (625 6165, leeni.kohal@agri.ee).

Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Võrreldes valdkonda seni reguleerinud ja praegu kehtiva Vabariigi Valitsuse 26. märtsi 2002. a määrusega nr 114 „Kaseiini ja kaseinaatide koostis- ja kvaliteedinõuded, märgistamise erinõuded ning proovide võtmise ja analüüsimise meetodid” on eelnõus üksnes tehnilised muudatused, sisulisi muudatusi eelnõus ei ole. Tehnilised muudatused on seotud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse 1169/2011 terminoloogiaga kooskõlla viimisega, asendades sõnad „märgistamise erinõuded” sõnadega „toidualase teabe esitamise nõuded”, samuti lisatakse lõige viitega Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele 1169/2011. Lisaks tehakse

asjakohased tehnilised muudatused seoses viitamisega Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele 1169/2011.

Määruse §-s 10 on tehtud muudatusi proovivõttu reguleerivates sätetes. Vabariigi Valitsuse 26. märtsi 2002. a määruse nr 114 § 10 lõigetes 1, 8 ja 9 on viidatud Vabariigi Valitsuse 2. novembri 1999. a määrusele nr 330 „Ametliku kontrolli käigus kontrollproovide võtmise ja analüüsimise kord“, mis tunnistatakse kehtetuks eespool viidatud toiduseaduse muutmise seadusega.

Direktiivi 86/424/EÜ sätete jätkuvaks ülevõtmiseks on vajalik direktiivi lisa punkte 1.1–1.4 ülevõtavad ja Vabariigi Valitsuse määrusele nr 330 viitavad sätted ümber kirjutada sellesse määrusesse.

Direktiivi lisa punkti 1.1 nõue on reguleeritud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse nr 882/2004, ametlike kontrollide kohta, mida tehakse sööda- ja toidualaste õigusnormide ning loomatervishoidu ja loomade heaolu käsitlevate eeskirjade täitmise kontrollimise tagamiseks, artiklis 6.

Direktiivi lisa punkti 1.3 nõue on reguleeritud toiduseaduse § 51³ lõigetes 4 ja 5.

Direktiivi lisa punktide 1.2 ja 1.4 nõuded on sätestatud selle määruse eelnõu § 10 punktides 7–9, mis omakorda vastavad sisult seni kehtinud Vabariigi Valitsuse määruse nr 330 punktides 9, 17 ja 18 sätestatud nõuetele.

Määrust kohaldatakse happekaseiini, laabikaseiini, kaseinaatide ja nende segude suhtes. Toodetele iseloomulikud näitajad on kindlaks määratud, mistõttu peavad sama nimetusega tooted vastama ühesugustele koostis- ja kvaliteedinõuetele. Eelnõus esitatakse eelnimetatud toodete koostis- ja kvaliteedinõuded ning toidualase teabe esitamise nõuded, samuti toodete kontrollimiseks kasutatavad proovivõtu- ja analüüsimeetodid.

Koostis- ja kvaliteedinõuete all esitatakse nõuded kaseiini ja kaseinaatide piimavalgu- rasva- ning laktoosisisalduse, happelisuse, niiskusesisalduse, neis sisalduvate võimalike võõrosakeste ja kõrbenud osakeste esinemise ning värvuse ja lõhna kohta. Samuti sätestatakse erinevate toodete tootmiseks lubatud tehnoloogilised abiained. Toidualase teabe esitamise nõuetes kehtestatakse happekaseiini, laabikaseiini ja kaseinaatide nimetuste kasutamise, kaseinaatide segu puhul katioonide ning valgusisalduse esitamise ning ka muude andmete esitamise nõuded.

Proovivõtmise meetodi juures esitatakse nõuded proovivõtmisel kasutatavate esemete, proovivõtmise, võetava proovi koguse ning samuti proovi vedamise tingimuste kohta.

Analüüsimise meetodid hõlmavad meetodeid, millega saab määrata osa kaseiinile ja kaseinaatidele esitatavatest näitajatest. Nendeks meetoditeks on niiskus- ja valgusisalduse määramise meetodid, happelisuse määramise meetodid (tiitrimismeetod happekaseiinide jaoks ning pH-meetriga määramise meetod kaseinaatide jaoks) ning tuhasuse määramise meetodid nii happekaseiini kui ka laabikaseiini jaoks. Meetodid on kohustuslikud järelevalve käigus võetud proovide analüüsimiseks.

Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu väljatöötamisel on lähtutud komisjoni direktiivist 86/424/EMÜ, millega sätestatakse proovivõtumeetodid söödavate kaseiinide ja kaseinaatide keemilise analüüsi jaoks (EÜT L 243, 28.08.1986, lk 29–33), komisjoni direktiivist 85/503/EMÜ, söödavate kaseiinide ja kaseinaatide analüüsimeetodite kohta (EÜT L 308, 20.11.1985, lk 12–24) ja nõukogu direktiivist 83/417/EMÜ, teatavaid inimtoiduks ettenähtud piimavalke (kaseiini ja kaseinaate) käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (EÜT L 237, 26.08.1983, lk 25–31).

Määruse mõjud

Määruse sihtrühmaks on kaseiinide ja kaseinaatide käitlemisega tegelevad toidukäitlejad.

Määruse kehtestamine on tingitud asjaolust, et kaseiinide ja kaseinaatide nõuete kehtestamise kohustus läks Vabariigi Valitsuselt üle valdkonna eest vastutavale ministriile ehk põllumajandusministriile. Põllumajandusminister kehtestab oma määrusega uuesti seni kehtinud Vabariigi Valitsuse 26. märtsi 2002. a määruses nr 114 sätestatud nimetatud toodete nõuded. Seega ei too määruse kehtestamine kaasa uusi nõudeid ega ülesandeid Veterinaar- ja Toiduametile ega käitlejatele.

Kuna seni Vabariigi Valitsuse määrusega kehtestatud nõuete põllumajandusministri määrusega kehtestamisel ei tehta sisulisi muudatusi ning tehtavate tehniliste muudatuste mõju ei ole oluline, siis ei ole vaja koostada Vabariigi Valitsuse 22. detsembri 2011. a määruse nr 180 „Hea õigusloome ja normitehnika eeskiri” § 65 lõike 2 kohast mõjude analüüsi aruannet.

Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulutused ja eeldatavad tulud

Määruse rakendamine ei too endaga kaasa lisatoiminguid ega lisakulutusi riigieelarve vahenditest. Samuti ei kaasne määruse rakendamisega uusi tulusid.

Määruse jõustumine

Määruse jõustumine on eelnõu kohaselt kavandatud 13. detsembrile 2014. a. Nimetatud jõustumise kuupäev on sätestatud arvestusega, et määrus jõustuks ühel ajal toiduseaduse muutmise seadusega.

Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Määruse eelnõu esitati kooskõlastamiseks Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ning Sotsiaalministeeriumile. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ja Sotsiaalministeerium ei kandnud ettenähtud tähtaja jooksul eelnõude kooskõlastamise infosüsteemi kirja eelnõu heakskiitmise või eelnõuga põhjendatult mittenoostumise kohta ega taotlenud ka tähtaja pikendamist. Seega on eelnõu Vabariigi Valitsuse reglemendi § 7 kohaselt loetud eelnimetatud ministeeriumide poolt kooskõlastatuks.

Samuti saadeti eelnõu arvamuse avaldamiseks Eesti Toiduainetööstuse Liidule, Eesti Kaupmeeste Liidule, Eesti Kaubandus-Tööstuskojale, Eesti Põllumajandus- Kaubanduskojale, Veterinaar- ja Toiduametile ning Tarbijakaitseametile. Eelnõu kohta ei esitatud muudatusettepanekuid.

(allkirjastatud digitaalselt)

Toomas Kevvai
Toiduohutuse ning teaduse ja arenduse asekanstler
kanstleri ülesannetes